

ANYÁK HETILAPJA

SZERKESZTI

VAGHOTTSÁNDORNE.

Előfizetési díj:

Postai uton vagy Budapestben házhoz hordatva

Évnyegyedre (apríl, máj, júni) 1 ft. 50 kr.
 Három évnyegyedre (apríl—december) 4 » 50 »

Az előfizetési pénzek

a kiadó-hivatalhoz

(Pest egyetem-utca 4. sz.) bérmentve intézendők.

A haza hölgyeihez.

Az „Anyák hetilapja” hosszú pihenés után végre ismét megindul.

Valóban megdöbbenett a gondolat, hogy vajjon úgy mint szeretnék, mély hálámhoz mérve, képes le. szek-e megfelelni a várakozásnak, mely a rám nézve oly emelő s buzdító felszólalások következtében ébredt legujabban lapom iránt, — lehetek-e képes ha minden erőmet reá fordítom is, a meleg részvétnék, melylyel a haza lelkes hölgyei részéről találkoztam, méltólag megfelelni? — Megdöbbenett e gondolat, — de csakhamar megnyugvás s bizalom szállta meg lelkemet, mert hiszen Isten nem tagadhatja meg ott a sikert, hol csak jót és közhasznút szeretnének eszközölni; s ha én mint anya, kit sorsa kényszerite hogy irodalmilag nyilvánosan foglalkozzék, azon reménynek engedek helyet szivemben, hogy azokkal, kik szintén anyák, s így megértik s osztják érzéseimet, képes leszek gyermekeik javáról mintegy tanácskozni s számokra méltó hetilapot állítani össze, talán nem szerénytelenség részemről, — hiszen a mellett, hogy egészen ismerős téren fogok e részben maradni, s nem megyek túl hivatási körünk határain, oly férfiak közremunkálatáról vagyok biztosítva, kiknek neve egész hazában ismerve, tisztelve van. Vagy nem a jó sors biztatása-e, hogy újra megindult lapomnak mindjárt első számát a haza büszkesége—s dicsőségének, Deák Ferencznek nevelésre vonatkozó nagy becsü soraival lehetek szerencsés megnyitni? Nem a jó sors kedvezése-e, hogy ezután attól, ki e hazában a szeretet képviselője, b. Eötvös Józseftől hozhat lapom cikket, hogy e nagy szívek egy egész hazát melegséggel átható szelleme, mint az éltető napsugár, áldásként áradjon minden magyar anya gyermekére? Nem a jó sors biztatásak kedvezése-e, hogy egy b. Kemény Zsigmond, egy Jókai Mór egy Arany János, s érdemekben öszült aggastyánunk, Fáy András, részint biztós ígéretet, részint pedig már kéziratot is nyújtottak lapom számára? — Arany nevek képezik törekvésem arany rámáját, ó

van-e magyar író kiily rámában, s ily nevek mellett; szívesen ne látná lapom hasábjain saját nevét is? van-e magyar író, ki annak özvegyétől, ki egykor irótársa s barátja volt, megtagadhatná gyámolító közremunkálatát s részvétét?

Én a legjobb reményben vagyok, a cél mely előttem áll, oly magas, s a részvét melylyel találkoztam, oly bátorító, hogy valóban hálátlanság volna ha nem reménylenék.

Az első félévre nézve szolgáljon mentségemül, ha sem megjelenése oly pontos nem lehetett, sem tartalma nem oly változatos, mint szerettem volna, hogy a mult tavasz, épen lapom megindulásakor, nagyobb rázkódásnak tette ki egészségemet, minthogy a hosszú, súlyos betegség, mely vállalatomnak épen nem válhatott előnyére s egész nyaramat elrontotta, természetes ne lett volna. De hiszen senki inkább meg nem értheti, mint tisztelt olvasónőim, hogy nem válhatunk érzéketlen gépekké még akkor sem, ha sorunk arra kényszerite, hogy a háziasság köréből a nyilvánosság terére lépjünk; — az irónét és asszonyt külön választani nem mindig lehet, — egyszer — mászor, rendkívülibb esetekben, egyik csak a másik rovására fizetheti le annak az árát, mivel sorsának adózni tartozék.

A lap tartalma egyébiránt, mint felebb is említettök már, tisztán női hivatásunk körében fog mozogni, egészen azon tartalom szerint, melyet megjelenése előtt kibocsátánk. Célünk, a hazának méltó gyermekeket nevelni, s hogy ezt tehessük, minden beszély, életírás, s egyéb cikkek által csak arra törekszünk, merre feladatunk az utat jelöli.

S most nincs egyéb hátra, mint felkérni azon tisztelt előfizető gyűjtöket, kik ivateket még be nem küldék, szíveskedjenek azokat mielőbb kézhez szolgáltatni, hogy lapunkat mi is azonnal útba igazíthassuk, azon ígérettel: hogy ezentúl nem csak a legpontosabb lesz megjelenése, de tartalma is egészen céljához s a

meleg részvéthez mérve, melylyel e haza lelkes hőgyeinél szerencsés valék találkozni.

Pest, október 1861. *Vachott Sándorné.*

Hogy mint szent ereklyét őrizhesse imakönyve lapjai között minden magyar nő és anya, s mint talismánt rejthesse gyermekei keblébe, mielőtt szabad szárnyaikra bocsátaná őket a viszontagságos élet bajai közé, hazánk nagy fiának, Deák Ferencznek egy levelét közölve, nyitom meg hosszú pihenés után, lapomat, Deák Ferencz egy levelét, melyet bár húsz év előtt irt egy barátja fiának, de mely ma és mind öröké hű tükre marad nagy lelke mély bölcseségének és magas jóságának. Engedelmet, sorai kiadására nézve, melyet a kedvező véletlen juttatott kezeimbe, szerencsés valék megnyerni, hogy képezhesse épen az ő levele vállalatom megindulásának arany zománczát, s árásson szent fényt az egészre.

Kehida. augst. 15-én. 1840.

Vedd emlékül e könyvet,*) atyádnak barátjától, a ki barátod neked is. — Vedd emlékül e sorokat, miket az élet könyvéből merítve, szeretet nyújt neked s őrizd kebledben azoknak tartalmát.

Fejlődni kezd már ifjuságod virágzakasza s most vedd meg erkölcsi jóvendődnek alapját. — Te még nem ismered az életnek komoly gondjait, szülőidnek gyöngéd szeretete ápolva, intve, oktatva vezérli minden léptedet; s elsimitja pályád göröngyeit.

Te még minden erődöt, gondodat és idődet szived és lelked kifejlődésére fordíthatod, nem gátol abban semmi, csak akaratod erős és tiszta legyen; nem kell semmi más nehézséggel küzdened, mint a mit önmagad hanyagsága vagy könnyelműsége gördíthetnek elődbe. Igyekezzél legyőzni ezeket is, s használd erőteljes ifjuságod minden óráját, hogy munka és szorgalom által erőd, tehetségeid növekedjenek, s ha majd egykor az élet komoly pályáján önerődre szorúlván, küzdened kell a sors változékony széleyeivel: a kedvező szerencsének gyakran szédítő mámorában s a balsorsnak gyakran leverő csapásai között csüggedést nem ismerve, ingadozás nélkül járj a kötelességek s erkölcsnek ösvényén.

Szülőid a legbuzgóbb szeretetnek boldogító érzelmeivel csüggenek rajtad, s te vagy egyik tárgya szép reményeiknek. — Ne engedd hogy ezen érzelmek közé egykor keserűség is vegyüljön, ne engedd, hogy ezen szép remények elenyésszenek. — A szülők áldását nem azon szavak teszik, miket azok gyermekeik boldogságáért elmondanak naponként, mert hiszen ezt hálátlan gyermekek fölött is elmondhatja velők a szeretet, hanem azon örömkönyvek, miket a gyermekeknek jó erkölcei, szorgalma és jelessége fakasztanak a szülők szemeiből. — A szülők átkát szintén nem szavak teszik, hanem a fájdalomnak azon keserű kön-

nyei, miket a gyermekek erkölstelensége okozott. Féljed ezen átkot s igyekezzél szülőidnek örömkönyvekben kifakadó áldását megnyerni. Neveld és erősítsd kebledben a fiúi szeretetnek tisztelettel párosult érzelmeit s tanul meg, hogy arról soha semmi okért, semmi körülmények között s még az indulatnak fellobbanó hevében sem szabad megfelejtkezned.

Két hatalmas érzést oltott szivedbe a természet, s ezen két érzés: *igazság* és *szeretet*. Ezek legyenek vezéricsillagaid az életnek pályáján, ha ezeket követed, érjen bár minő sors, erkölcsileg súlyedni nem fogsz. — Légy igazságos mindenkor és mindenk iránt, a magad hibáiról szigoruan, de mások hiányairól kiméltőleg ítélj. A szeretet részvétét meg ne vond embertársaidtól soha, mert a ki másnak ártatlan örömeim, szerencséjén örülni nem tud, s a ki másnak szenvedéseit részvéttelenséggel nehezíti, az nem érdemel, nem nyer szeretetet másoktól, mert a szeretet csak szeretetnek lehet jutalma.

Támadnak majd önkebledben hatalmas ellenségek, mik az igazságnak és szeretetnek szivedbe oltott érzéseit elfojtani, vagy azokat egymástól elválasztva, balutakra vezetni törekednek, s ezen hatalmas ellenségek az *indulatok*, — de munka és erős akarat legyőzi ezeket is. — Vigyázz, hogy szived, és eszed, indulatok rabja ne legyen, mert súlyos és veszélyes ilyen rabság s leginkább meggyalázó.

Kerüld a hiú elbizottságot, s ha majd a sorsnak kedvezése néha talán társaid fölött kitiüntet: soha ne éreztesd velők azt, hanem szived és szereteted közöttök maradjon. Használd a sorsnak adományait magad és embertársaid javára, de soha vissza ne élj azokkal ártatlanok kárára vagy boszantására. — Őrizkedj a gúnynak és elmésségnek két élű fegyverével érzékenyen sérteni másokat. A biztató kaczagás, mely elméségedet kísérte, csak hamar elhangzik, de az érzékenyen sértetnek kebelében visszamarad a keserűség, s hiúságod pillanatnyi diadalát, másnak fájdalmán s elvesztett szeretetnek árán vásároltad meg.

Kerüld az irigységet. — Mások jelességei ösztönül szolgáljanak neked is nagyobb szorgalomra, de boszankodni mások szerencséjén, s gyűlölni azokat, kiket elérni képes nem valál, oly mérges fekélye az emberi szívnek, melytől minden jó ember irtózik. Az irigység önmagába hordja már büntetését, mert az irigynek minden öröme keserűséggel van vegyülve, s őt magát az indulat közgyűlölségnek tárgyává teszi.

Kerüld a könnyelműséget. — Magadnak és másoknak sokkal több és sokkal érzékenyebb kárt okozhatsz könnyelműségből, mint a mit utóbb a legjobb akaratallal is helyre hozni képes volnál. Ne üzz könnyelmű játékot a sors adományaival, magad érzéseivel, mások örömeivel s boldogságával. Időt, vagyont és egészséget könnyelműleg ne vesztgess, mert a mit ezekből ifjuságodban megfontolás nélkül elfecsérelsz, azt mint vissza hozhatatlan veszteséget fogod

*) Cicero munkáit.

fájdalmasan érzni s talán megsiratni később napjaiban.

Kerüld a henyeséget s munkátlan életet. Ha ifjúságodban a munkát megszokod, életednek szebb örömeit s edesebb gyönyörítését a munkában fogod föl találni. Csak a munka fejti ki, csak az tartja fenn a testnek s léleknek erejét, csak munka tesz hasznossá magunk — s polgártársainkra nézve. Sokat elnéznek, sokat megengednek az emberek annak, ki alacsony

haszonlesés nélkül helyettök és érettek fárad. A munka egyik legszebb rendeltetése az embernek.

És ha majd egykor testben, lélekben kifejlöved, fel lépsz az életnek komoly pályáján, ha majd a polgári kötelességnek szigorú szava töled is munkát, erőt és fáradságot, sőt talán életet s a földi életnek minden örömeit, minden reményeit kívánja áldozatul: ne kételkedj, első és legszentebb legyen előtted a *haza!*

Deák Ferencz.

A szép feleség.*)

Beszély. (Folytatás.)

Csendes őszi este volt, — a lég oly enyhe, oly szelid, hogy ha a távoli kékes homály nem lebegne a hegyek fölött, messze képzelhetnénk még a hervadás időszakát.

Tiszta fényben ragyogott a téli hold a csillagos égen s a fák mozdulatlan, sötét csoportozatai közt Aurora és Anna sétáltak.

És valóban oly boldognak érzed magadat? — Kérdé felgerjedt, bár igen halk hangon Aurora, folytatva kezdett társalgásukat.

Oh Aurórám, ki úgy szeret mint én, hogy ne volna az boldog!

Jer, ülünk le kissé. — Mondá az előbbi oly hangon, mintha egyszerre csak nagy fáradságot érzene. — E hely itt, e fák árnyékában, oly kínálózó, s én elfáradtam kissé.

Anna szó nélkül követte barátnéja példáját, s midőn mindenik saját érzéseivel elfoglalva, egymással ült, a ritkult lombokon át bevilágított rájuk a holdvilág, s ámulva látta egyik mi halovány, még a másiknak fiatal arcját a boldogság oly szép pirosra festé.

Hoszu szünet állott be. A két hölgy, annyira átengedé magát gondolatainak, hogy elfeledte, miként álmainknak, ha ébren foglalkoztatnak is szavakra van szükségök, ha megértetni kívánjuk, s pedig Annának legalább, mindenestre jól esett volna, ha hallgatása értelmes beszéddé válik barátnéja előtt. Keble oly tiszta, oly nemes volt még, s oly őszintén feltáruhaték, mint a könyv, melynek minden lapjára szent sorokat jegyzett a szerelem.

Nem ez volt az eset Auróránál. A fiatal asszony, ki egy részről női, más részről barátnéi kötelességei ellen vétkezett érzelmeivel, szívesen elrejtette volna keble belsejét önmaga előtt is, — meghasonlott lelke minden dobbanását elnyomta volna, hogy ne tudja maga sem, mi okozza boldogtalanságát.

Mikor várod Gyulát? — Kérdé végre felgerjedve.

*) Ezen mult félévben kezdett beszélyemet, valamint a többi félben maradt cikkekcskéket is kötelességünk befejezni; mielőtt ujjakat kezdhethetnénk a régiek végét nem hagyhatjuk el.

Anna, mintha édes álomból ébredt volna föl, csak a kérdés ismétlése után válaszolhatott.

Holnapra ígérkezett. — Viszonzá szeliden — de — De — Kérdé élénken Aurora. De, tudja az ég, úgy tetszik mintha néhány nap óta valami változat vennék rajta észre, s ez lásd nyugtalanit néha.

Szólj Aurórám — Folytatá egyszerre fürkésző, bár nyájas tekintettel — mond őszintén meg, nincsen-e nektek együtt valami titkokot?

Aurora, ha lehetséges, még halványabb lett.

Mily gondolat! — Mondá alig hallhatólag, s csaknem láthatón remegve.

Azért kérdem kedvesem. — Folytatá az előbbi — mert az egyetlen egy gondolat nyugtatott meg csak Gyula változására nézve, hogy talán közlő születésem napjára van valami tervek. — Hiszen értesz, monda? valami meglepetés.

Ne tovább, Annám — Szólt Aurora, hirtelen félbe szakítva őt. — Nekem Gyulával nincs semmi tervem együtt.

Tudtam, hogy nem csalódhatom! — Mondá felvidulva Anna. — Hasztalan minden tagadás, nyugtalanságod elámulja hogy igazságom van. — De ne aggódjál legkevésbbé sem, Gyula semmit nem fog sejtteni, ha holnap, mint ígérte, csakugyan eljő. Hiszen hogy is lehetett volna másképl! Mi okozná elfogultságokat, ha együtt vagytok? — Azt csak nem akard velem elhítenni, arra csak nem beszélsz reá, hogy Gyulámat féltsem töled? — töled Aurórám, kibem jobban megbizom, mint önmagamban. Tevé hozzá szeretettel simulva halvány barátnéjához, s oly boldog, oly nyugodt vala e mellet fiatal arca, hogy Aurora alig viselhette el e tiszta szemek szerető tekintetét.

Az valóban szép, mulatságos volna, ha Gyulát tölem kellene féltened. Rebegé, mosolygni törekedve, halk töredezett hangon.

És pedig hidd el szinte volna kedvem benneteket egymástól félteni. Szólt az elfogulatlan gyermek a legmeghittebb bizalom nyájasságával. — Ugy szeretlek, úgy csodállak, mind kettőtöket, miként néha szinte alig foghatom meg, hogy nem egymást, hanem engem

szerettek mind ketten úgy, mint én benneteket. — S olyankor aztán, lásd Aurorám mi bohó, mi esztelen vagyok én, — sirnom kell mély hálamban, — oly megáldottnak, oly gazdagnak érzem magamat Gyula szerelme s a te barátságod által.

És Anna kék szemeit valóban könyvek tölték meg de a boldogság és hála tiszta, szent könyei, midőn barátnéja keblére borulva, egész szívéből megölelte őt. Aurora szemeiből is kicsordult két nehéz, forró csepp, s lepergett a halvány, megindult arczon, s oly soká, oly hosszan tartá karjai közt barátnéját, mintha védpajzsul szorítaná őt szívéhez határtalan fájdalom ellen, hogy meg ne szakadjon.

Soká sétáltak még ezután, s beszélgettek majd régi emlékeikről, majd a jövő felől, — de mig Anna

szemei előtt a mult és jövő mindig csak a kedves, a boldog jelenbe olvadt, Aurora visszatekintve, nem talált vigaszt, s előre nézve, nem reményt, melylyel a jelen fájdalmát elűzhetné.

Midőn megváltak, az óra éjfélre járt már, s az előbb csillagos, s holdvilágtól derített égen, sötét őszi felhők tornyosultak, — kevés perc, s az eső nagy csöppekben, megkezdé hosszú időre, működését. Esett, egyre esett, kísérteti zuhogással töltve meg a néma éjt. — A patak áradni kezdett, az utakat sár lepte el, s a fák sárgult lombjait megfűröszté s leverte és rázta lassankint az eső az utolsó levelkéig, a fel-fel támadó széllel versenyezve.

Vachott Sándorné.

(Folytatása következik.)

Búcsú egy évtől. *)

Ó év! Egy év valál-e te?
Oly fényes és oly fekete,
Oly bíbor és oly halovány:
Ezer színt játszó látomány!
Majd büszke íve nemzetiadalnak,
Majd zordonan bús düledéke annak;
Órákig üdv, szerencse tartománya,
Később halál és vérs országos árnya!

Viszontagságos év!

Mi czím, mi név
Illetne voltaképen tégedet,
A hány perczed volt, annyi a neved!
Tükör valál-e, tükrök óriása,
Mely lől, hogy benned a nemzet meglássa
Nyílt homlokát, ép vállait, kezét,
Egészben lássa meg nagy természetét?

Műhely*valál-e, roppant műhely,
Melyben hangos zörömbölés,
Szitogatás, ütés verés
Folytán, bilincs s kinpad készül el?
Forrás-e, melyből köny- és vérözön
Gyalázat és dics, mérég és öröm,
Mosolygó és tajtékos hab fakad?
Forrás-e, melyből támad a patak
A szende tó, és a vad zuhatag?

Játékos év!

Mi czím, mi név
Illetne méltán téged?
Hangszer valál, mely minden hangot ad,
Min a siralmas végzet
Oly szomorún fuvál el a hazát!
Vagy a merész
Ajkú zenész
Talán vaksors és nem végzet vala?
Hajh, annál gyászosabb!
Hisz legfájdalmasabb
A vak koldús zenéje és dala!

Bűbájos év, csodáknak éve!
A sír érczlapja, mely alatt letéve
Pihenhet az ősidő, feltárula,
És a halálnak öblös, néma réve
Iszonytatón felzúdula;
S a hajdani vészek,
S a rémletes őskori árnyak,
Zúgtak, lebegének
Szinén a szerette hazának.
Megnyílt az öreg föld,
Feldobhana keble a kőnek:
S kő, föld, a csatázók
Védtorlaszi, sánczai lőnek.
Felhői magasból
Leszáltak a súlyos harangok
Hogy a csatatéren
Bömbölne, süvöltene hangjok! . . .

Ó év, te nagyszerű varázsoló!
Majd édes álom, majd rideg való,
Bű-titkaidról a fátyol lerántva!
Áldatlan a te méhednek gyümölcse,
Miattad oly sok özvegy, annyi árva
Akár egész éltét gyászolva töltse . . .
Midőn szárnyad alatt
Kedves tavasz fakadt
A szép tavasz
Kettős tavasz leve,
És még el sem jöve
A méla ősz köde

Még sárgult szerte a fák levele,
S gyom, dudva még javában sarjadának
De már a nemzet dús reményei:
Öröm, szerencse, üdv, elsápadának.
Mit ér, hogy kettős volt a kikelet:
Láttunk utána kettős bús telet . . .

Sötét zománczu év, Isten veled!
Forró köny és vérző emlékezet
Mind az, mi tőled díjul ránk maradt.
A lég, mely annyi zajtól reszketett,
Pihenhet már, miként az elesett
Hősek pihennek csöndes föld alatt.

*) Mutatványul, Vachott Sándor összes költeményeiből, melyek között valamint a fentebbi, úgy még több kiadatlan is meg fog rövid idő alatt jelenni Heckenast Gusztáv kiadó hivatalában.

A gyermek-fenyítések.

Vannak anyák s hazánkban is keletlenül többen, kik nem tudják gyermekeiket szeretni a nélkül, hogy ne kényeztessék; dicsekednek azzal, hogy gyermekeik igen is anyásak s gyönyörűségeket lelik abban, hogy szüntelen rajtok csüggő, s köröttek lábatlanokodó gyermekeiktől, alig végezhetik foglalatosságait. Ennélfogva a világért se fenyitnék meg, bármi vétségért gyermekeiket, nehogy kegyet veszítsenek nálok. Az ily anyák, kivált fiú-gyermekeikben, vagy haszontalan „úgynevezett tyúkültetőt,” vagy terhet, ha nem mételet, nevelnek a hazának és emberiségnek. Az elkényeztetett fiu valódi jelöltje lesz idővel nyomornak és elégtelenségnek, mert tele lesz követelésekkel az élettől, miket az és a sors csak ritkán, csak kiválólag bír betölteni; kéztől-vártakhoz szokván, önbizalomra, önállásra, jellem-szilárdságra, önéreje kifejtésére és férfias bátorságra, vagy soha, vagy csak nehéz tusák és viszályok edzései után bír felvergődni; pulyaság és csüggedés fogják őt minden sors-csapásnál elszibbasztani; mi főleg boris és vált-ságos időkben, már magában is szomorú állapot.

A gyermek olykori fenyítése kikerülhetlen, s a nevelés-tannak és gyakorlatnak egyik fő ágát képezi a fenyítés tárgya... Józan felfogása és alkalmazása annak: mikor? miért? és mi módon kelljen fenyíteni a gyermeket? a nevelő részéről azt mutatja, hogy gondolkozó fő, s alkalmas pályájára; az anya részéről pedig azt, hogy méltó jó gyermekekre méltó mások becsülésére, és idővel gyermekeinek hálijára. Igen; mert az anyának aránytalanul több kerül saját gyermekeinek higgadt meggondolásu fenyítése, mint nevelőnek más gyermekeire nézve. Az anyát leggyakrabban túl — sőt vak szeretet köti gyermekéhez, melynélfogva hajló elnézni vagy legalább mentegetni maga előtt annak hibás tetteit, erkölcstelenségeit; vagy az anya körötti sürűbb forgás közben tesz a gyermek csínt, kárt, követ el rendtelenséget, s felboszantja, felerlerli anyját; majd vendégek előtt illetlenkedik, s haragra lobbantja szülőjét, stb. E szerint, ha ez teljes higgadtsággal és józansággal akar fenyíteni, neki mindenkor előbb ön magát kell legyőzni; tudniillik keblében kis időre vagy fájdalmasan nyomnia el a természet édes szavát, a gyermeke iránti szeretetet, vagy fojtania el a fellobbant haragot. Ezért kell szomorúan tapasztalunk, hogy igenis számosak az oly anyák, kik túlságos engedékenységek által elkényeztetik gyermekeiket s hibás hajlamaiknak és tetteiknek elmézeivel tárt kaput nyitnak ezeknek a roszbani megrögzésre; valamint nem gyérek az oly anyák is, kik ingerlékenyek és indulatosak lévén, túl mennek a józan fenyítés határain, fenyítés helyett mintegy boszút állnak, és gyermekeikben, ha testi kárt nem tesznek, minden

bizonynyal konokságot, s maguk iránti hidegséget költenek.

Azon kérdésre: mikor kell fenyíteni a gyermeket? inkább megfordítva felelhetni. Soha sem kell fenyíteni *először* akkor és addig, míg az anyának, a gyermek vétsége által fellobbantott haragja tart; nehogy a büntetés túlnyomja a vétség mérlegét; és *másodszor*: sohasem vendég, s főkép oly vendég előtt, kit a gyermek tisztel s ki tekintélyben áll előtte; mert ez sérteni fogná önértetét. Sőt ohajtván cseléd előtt se történjék a fenyítés, nehogy a gyermek meggyalázzott-nak érezvén magát, becsét veszítsen nála a mások általi méltattatás, becsültetés. Tudjuk, hogy a jellem-súlyedésnek első fokát az szokta tenni, hogy a meggyalázzott érzelmű, keveset kezd a közvéleménnyel s mások becsülésével gondolni, miket különben is részéről már eljátszottaknak vél. Ha érzékeny és becsületére tartó a gyermek, súlyosabb, sőt elviselhetlenebb lesz neki a szégyen, és véleménye szerint meggyaláztatása, mint maga a fenyítés. Ezért a megszegyenítés csak ritka esetben alkalmazható, leány gyermekek-nél, kiknek idővel fő örök leend a szemérem, s a közvélemény kedvezése első szükségük közé tartozandik, még nagyobb ovatosságot kíván, mint a fiu-gyermekek-nél.

Miért kelljen megfenyíteni a gyermeket? nem nehéz eltalálni az értelmes és előre látó anyának. Számos anyagi anyák, rendesen akkor szokták megfenyíteni gyermekeiket, ha bögrét, poharat, korsót, ablakot törnek, ruháikon vagy butorokon pecsétet, lyukat ejtnek, valamit elfelednek, elvesztenek, kárt okoznak, pajkos zsbajajkkal alkalmatlanokodnak, társalgási illedelem ellen vétének s stb.: legtöbbsnyire oly esetlegességeket büntetnek, miknek további következményeik nincsenek, legfőlebb figyelmeztetést, vagy szóbeli kis dorgálást s csak azon esetben érdemlenek fenyítést, ha intés után némi engedelmességgel, vagy megrögzzeni készülő gondatlansággal ismételtetnének. Az okos, a fontolgotó, a gyermeke javát mindenkor szem előtt tartó anya, minden vétségénél azt fogja latolgatni: mi befolyása, hatása leend a vétségnek idővel gyermeke jellemére, vagy jövendő szerencséjére? s annak megrögzése a gyermekben, mi káros következményeket szülhet rája nézve? és ezekhez szabja a fenyítést, bármi kinosan esik is az anya szívének. Kivált oly vétségeknél, melyek serkedő rosz indulatoknak jelenségei, vagy jellem-súlyedésnek készülök elhíteni magvait, telhetően szigorú legyen a szüle.

Mi módon kelljen a gyermeket fenyíteni? részint a vétség minősége, részint a gyermek kedélye határozzák meg. Oly vétségek, melyeknek ismétlése és megrögzése, veszélylyel fenyegetné a gyermek jelle-

mét és jövendő szerencsáját, szigorúbban s a fásultabb gyermeknél keményebben, a gyöngédebb kedélyűeknél pedig legjobban és szellemiebben fenytendők. — A vesszőzés mindenkor nemtelen és lealázó neme marad a fenytésnek; ezért ritkán, s legfőlebb veszélylyel fenyegető, ismételt s konoksággal járó vétségeknél alkalmazandó. Szelidebb nemei a fenytésnek: az ételtől, játéktól, mulatozástól való eltiltások, megkövetések, ajándékok és kedvezések elfogásai, áristomozás, sat. Elkerülendők minden oly fenytések, melyek a gyermek egészségére vagy jellemére ártalmasan hathatnak. Ezért pofozástól, körömrre ütéstől, sötét rettegtető helyekre-zárásoktól, gondosan szükség óvakodniok a szülőknek. Emlékezem példára, melyben a nevelőnének egy pofon-ütése örökös siketségre kárhoztatta a lyánkát; és másakra, melyben egy félreeső sötét kamrába-zárás, hosszas rettegésbe hozta a gyermeket. Az azonban mulhatlanul szükséges, hogy a szülék egyet értsenek a fenytésben, s egyike se fogja másika ellenében pártját a vétett gyermeknek; továbbá, hogy a büntetés komoly valódi és érezhető, ne

pedig csak tüntetés, s ruha porozás legyen. mert az efféle kijátszások csak ártani fognának. Például: ha ételtől fogatik el az atya rendeléséből a gyermek, az anya, vagy kedvező cseléd ne duggassa azt alomban enni-valokkal; s ha vesszőzni kényszerül a szüle, úgy fenytisen, hogy — teste kára nélkül mint mondani szoktuk, szakállas korában is megemlegesse a gyermek. — Igen idves hatással lehet a gyermekre, ha a szüle fenytés után kifejti előtte vétségének undokságát, szegyenítő és káros voltát, s azon fájdalmat, melyet önmaga érez, hogy fenytetni kénytelen; reményét nyilatkoztatván, hogy erre többé kényszeritetni nem fog. Ez igen elő fogja segítni a gyermek magabizallsát. — Egyébiránt meglehetnek győződve a szülék a felől, hogy a gyermek korábban vagy később, maga is belátandja, az egykor-máskor történt fenytések helyességét és okszerűségét, és áldást mondand azon szülékre, kik legyözve önmagukat, a fenytések keserőségeiken is, az ő szerencsáját és boldogságát munkálták.

Fáy András.

Az emberiség műveltségének fejlődése.

(Folytatása.)

Nagyszerű felfedezések természetesen nem történhetnek minden nap vagy minden évben sem; azt azonban biztosan állíthatjuk, hogy az emberiség folytonosan új, meg új találmányokon működik, s hogy e téren haladásunk épen oly folytonos, mint magáé az idő: mert napról napra tágul ismeretünk és tapasztalásaink köre; szakadatlanul tart a kutatás és észlelés; szüntelenül új és új kérdéseket intézünk a természethez. Bármily új észlelés, a legcsekélyebb új találmány, fontos felfedezésnek lehet szülője. Ezen alig érezhető haladás észrevétlenül foglalja magában a folytonos mozgó óramutatóra, meddig az óra hatalmas ütése ismét nem hirdeti, az elért időt.

Gyakran azonban oly felfedezések is történnek, melyek sem új észlelésen, sem új tényen nem alapulnak, hanem a régi tapasztalások vagy segédforrások új és gyakran lángeszű alkalmazásából fejlődnek. Mióta csak ismerjük a zsiradékot és vizet, azt is tudjuk, hogy össze nem vegyülnek s egymást visszalökik: és mégis a könyomás szép felfedezése csak a mi időnknek volt feltartva. A felfedezés magva gyakran sokáig hever a kopár földben, míg egy kedvező napsugár megfoganoztatja.

A régi felfedezéseket illetőleg azokat a monda

rendesen valami szerencsés véletlennek tulajdonítja, így p. o. a purpur, üveg löpor felfedezését; és mindenesetre sajtáságos játéka marad is az a véletlennek, ha valaki egészen más eredményhez jut, mint mi öre kísérleténél számított, mint p. o. Böttcher, Európa első porcelánkészítője járt. Hagyjuk meg hát a véletlenségnek is szerény részét a felfedezéseknél, s mondjuk ki világosan azon meggyőződésünket, miszerint a találmányok leginkább az idők iránya, az uralkodó eszmék, nézetek, és szükségletekből származtak, s rendszeren csak akkor keletkeztek, ha az elébbi rendelkezésre álló eszközök a fenlevő, vagy újból támadt szükségletek fedezésére elégteleneknek mutatkoztak; támogatja ezen nézetünket azon tapasztalás is, hogy ha egyszer szükséggé vált egy felfedezés, több helyütt, egyszerre is feltaláltik p. o. a galvanoplasztika felfedeztetett egyszerre Angliában és Oroszországban. Elégséges arra, hogy minden egyebet kitaláljunk, annak tudása, hogy valamely új felfedezés tétetett. 1609 évben Jansen Holandban feltalálta a távesőt, s ugyanazon évben minden adat hiányában Galilei Olaszországban szinte távesőveket készített. Így járt napjainkban Schöbein lögyapatával: alig kezdettök a lapok felfedezését hirdetni, már is lögyapatot készített az egész világ.

(Vége következik.)

Roka mester lánykérése.

(Folytatás.)

Nem sokáig késett határozásával kutyánk : „Nagy szerencsétlenség ugyan—igy töprenkedett magában — egy barlangban lakni ilyen csuf, étkes állattal, mint ez a grifmadár; azonban, ha hűségesen szolgálandom öt, utoljára ő is csak könyörölni fog rajtam, visszaereszt a szép, szabad földre, sőt talán cziczuskámnak is el beszélendí a gonosz róka álnokságát. Mit is tennék egyebet, bármely vitézül védjem is magamat, lehetlen, hogy ezen szörnyeteget legyőzzem.“ Szóval, az eb elhatározá magát a grifmadár ajánlatának elfogadására.

„Past rá!“ sivitott a kondor méltósággal, — s az eb felparolázott vele.

„Nézz és figyelj ez lesz kötelességed“ Ezzel fel emelte a keselyű farkát, melyen eddig ült, s nagy halom aranyat mutatott a kutyának, mely ülése alatt ásott üregbe levén összehalmozott, eddig kibodorított s szétterjesztett farka által volt elfedve, a halom arany mellett meg egy pompás s izletes csonthalom sokkal inkább csiklandoztató az eb szagló érzékeit, a drága ércnél is.

„Azt mondom reá — folytatá a sas, — hogy nappal magam szoktam őrizni e drága kincseket; de az álmatlanságot nem bírom tovább, éjjel őrizd te.“

„Szolgálatára — válaszolt az eb — az aranyat csak megőrzöm, de a csontokat zárd-el kérlek, ha megéhülök nem állók jót, hogy . . .“

„Fogd-be szád!“ sivitott reá a grifmadár.

„Uram : esengett a kutya — minek is ez az egész őrizés; — hisz nem is lehet itt senki, kitől kincseidet félthetnéd; — a tolvajok nem járnak ily elhagyott kopár helyen.

„Együgyű! tudd meg, hogy a kigyók egész rabló serege környékez, s ezen ravasz férgectől nem csak kincseimet, de, ha elszenderedve találának, még életemet is félthetném; s ezt tudva, majd elveszek az álmatlanság miatt.“

„Ah! — válaszolt az éji nyugalmat féltő kutya — nem irigylem kincseidet!

A grif belátta, hogy a kutyában bizhatik, s éjszákára egész kényelemmel lefeküdt a barlang egyik szögletébe; a kutya pedig jól megrázta magát, hogy az álom kiugorjék szemeiből s hozzá fogott az őrizet-hez. Levedzett néha a szája a gyönyörű csontok után, azonban így gondolkodott magában : Szegődött bér osztott konc, ha egyszer elváltam a szolgálatot, becsületesen kell fogadásomat teljesítenem.“

Egyszer csak becsuszik éjjél tájban egy kigyó; éber kutyánk csahol, erre a sas felébredt, a kigyó meg kiosont. A grif megdicsérte hű őrjét, s jutalmul egy darab csontot adott elébe. Így ment ez minden éjjel, a kutyából oly hűséges őr lett, hogy utoljára egy kigyó nyem mert a barlangba bemászni; a sas pedig pompás éji nyugalomban részeseült.

Lassankint csak megszokott a kutya. A grif rendszeren kiadta izletes csont részét vacsorára, s oly kellemes uraság lett, a minő csak lehetett egy grifmadár : azonban a földre, a szép földre mégis csak visszagyödött, hisz álmaiban, pedig a nappalt mindig álomban tölté, mindig csak kedves cziczuskájára gondolt, vagy a gonosz rókát fojtogatta a hogy csak az egy kopótól kitelhetett. Kigyuladva ébredett-fel, de ő álmait nem valósíthatta.

Egy másik éjszaka, mindön, mint rendszeren, a kincset őrizte, csodálkozva vett észre egy csinos kis fekete tarka-bebecskét maga előtt; oly barátságosan csóválta virgoncz kis farkát, oly nyájasan közeledett hozzá.

„Ah! kis piczi — szólott kópónk — sokkal jobban tennéd ha tüstént távoznál. Lásd ott a másik sarokban alszik egy nagy grifmadár, ha fölébred vagy megesz, vagy szolgává tesz, mint engem.“

„Tudom mit akarsz mondani — válaszolt a kutya — szabadításodra jöttem, félre csúszott a barlang előtti kő, elég rós maradt számodra is, jöjj barátom és légy szabad.“

(Folytatása következik.)

Képek a női nevelésről.

Rudolphi Karolin után.

HUSZONHATODIK LEVÉL.

Ismét Matilddal kezdem. Multkor egy kalmár volt itt szövetekkel. A két kis leánynak megengedtem, hogy válaszszon mindenik egy-egy ruhácskának valót. Ida, mint előre sejtém, világos kéket választott, Matild égő vörös színűt. Ebben a ruhában nem fogsz szelidnek látszani, édes Matild, mondá Loránt,

midön délben megmutatták neki vásárlásait a gyermekek. Hiszen nem is vagyok szelíd, viszonzá a kis leány. Arczai égtek, míg e szavakat mondá. — Az igazságérzet legerősebben látszik kedélyhajlami közül kitűnni. S nem is akarsz szelíd lenni? Kérdé őt P. A leány, ki nem az, épen nem szeretetreméltó. — Matild maga elé nézve, meglepetten hallgatott. —

Én fölteszem Matildról, hogy minden lesz belőle, mi csak lehet, mondám én, pártfogásomba véve őt. Ő érezte ezt, de azért nem válaszolt. Ebéd után, midőn véletlenül csak ketten maradtunk a szobában, tartózkodva hozzám lépett: Te oly jó vagy irányomban, Selma néni: én is jó akarok lenni, hogy legyen mindenben igazságod, mit felőlem fölteszesz; — de olyan nem lehetek, mint a többiek. „Csak légy hát olyan minő tudsz; s mindenek előtt, ne látszassál soha másnak, mint minő vagy. Még oly kevésbé ismerlek, de azt azért mégis tudom, hogy jó gyermek kívánsz lenni.“ Láttam mint diadalmaskodik a bizalomért a kis büszke szív, s mint fölemelkedik ismét a megalázás után. — „De ha valóban hiszed, hogy jó vagyok hozzád, mért nem bízol meg annak közlésével, mi oly gyakran megszorít, és senki nem találhat ki?“ — Ő, kedves néni, szülőim házában minden másképp ment, mint itt.

„Hát még most sem vagy velünk szívesen?“ Ő igen! de szégyenlem magamat mindnyájatok előtt, mert nem lehetek olyan. Bár mit kívántam anyámtól, azt meg kellett tennie, különben heveskedtem, csapkodtam az ajtókat s mindent felforgattam; ha ezeket látta, nem tűrhette, s mondá, hogy mindent megtesz, csak jó legyek. S ha kis öcsém nem úgy akart valamit mint én, úgy kellett neki mégis, s minden hozzám alkalmazkodék. De ti mindnyájan egészen mások vagytok, — Ida oly jámbor, hogy szégyenlem magam előtte, mivel én nem tudok jámbor lenni. Gyakran úgy haragszom magamra, s mindenkire, kit csak magam körül látok, hogy szeretnék szétszórni mindent. Olykor pedig szeretném Idát megütni, de félek tőled, P-től és Loránttól, s mégis oly végtelenül szeretem Idát. Lásd néni, az tesz engem hallgatagrá néha, hogy nem mondhatom el mindig mit gondolok.

„Szegény kis leány! nagyon sajnálalak. De hát

meg fogod-e néha nekem mondani mit gondolsz, és mi szomorít?

Hát ha rosra gondolok, akkor nem fogsz szeretni. Hallottam multkor, midőn mondtad Idának, hogy a jó embernek gyűlölni kell a roszt, mert más nem is tehet, mivel a jó Isten is úgy tesz. Hogyha tehát mindent megmondok neked, mit gondolok, úgy gyűlölnöd kell engem, s pedig én azt ohajtánám, hogy szeretnél. — „Halld gyermek, a dolog így áll: Ki a roszt magában nem szereti, az nem egészen rossz, s ki magában utálja a roszt, az még nagyon jó is lehet. Te még nem vagy rossz, de az lehetnél, ha teteszenél magadnak, úgy, mint most vagy. Szived beteg: de meggyógyulhat, ha őszinte léssz az orvos iránt, s minden baját elbeszéled neki.“ — Igen, Selma néni, azt meg fogom tenni; de ha valaki van még jelen, nem volnék képes. — Jól van, olykor tehát majd egészen magunkba fogunk maradni. Ha estve fenn irok szobámban, s Ida már alszik, vagy ha reggel mosdatják s öltöztetik őt, akkor oda jöhetsz hozzám, én mindég meg foglak hallgatni. Ezen jelenet alkalmával, a különös gyermekkel, éreztem először életemben a gyónás eredetét és szükségét. Így történhetik, hogy az ember kötelezve érzi magát, a másik előtt legbensejét minden bűneivel együtt önkényt feltárni. Ily kedélyek érezhették először a gyónás szükségét.

Matild egész napon át vidám volt ezután, mintha nehéz teher esett volna le szívéről. Estve, midőn jó éjt kívánt, így sűgött fülembe: Ma nem voltam rossz, édes néni! Bensőleg szorítottam őt magamhoz, s ama mondat hatotta át lelkemet: „Az égben örvendeni fognak egy bűnös fölött — stb. Mennyei örömet érzék bensőmben. A szegény kis leány valódi nevelése, csak most vette kezdetét, most már mivelődésre és javulásra is bir képességgel.

Ma semmi többet, szeretett Emmám!

A r a n y m o n d a t o k.

Külföldi remekírók után.

Életünk, szövegén a véletlenség és a tervek egyenlő nagy szerepet játszanak; az utóbbit kormányozhatjuk, az elsőnek azonban alá kell rendelnünk magunkat. Szerencse, ha elmaradhatlan viszonyok nem egészen vesznek ki sodrunkból, ha bátorságunk, eszélyességünk egykor már gyakorolva volt valami hasonlóban, s szívünk a csapáshoz hozzá keményedik.

Schiller.

A szülőket boldoggá s magát jóvá tenni, ez a legleányosabb törekvés.

Necker-Saussure.

Az igazán nagy lélek előtt semmi nem csekély; Isten megemlékezik a por utolsó férgéről is. Plato.

Önmagunk becsülése, erkölcsiségünket vezérli, mások becsülése, viseletünket kormányozza.

Goethe.

Az asszony a világ szíve, s e szív arra van hivatalva, hogy minden igaztalanság és közönségesnek ellene szegüljön.

Büchner Luiza.

Felolós szerkesztő: Vachott Sándorné.